

'גאולה'

האניה יצאה מנמל בורגס בבולגריה ב-26 בספטמבר 1947, כשעל סיפונה 1,388 מעפילים, וזאת למרות מכשולים וקשיים שהציבו הבריטים טרם ההפלגה. 'גאולה' והאניה 'מדינת היהודים' – שתיהן מהאניות "האמריקאיות" של המוסד לעליה ב' עם צוות שרובו מתנדבים יהודיים מצפון אמריקה – יצאו באותו יום מהנמל ועשו את דרכן בקרבה אחת לשניה עד אזור רודוס. כבר בצאתן ממיצר הדרדנלים לוו ע"י הצי הבריטי. התוכנית המקורית הייתה להעביר את מעפילי 'גאולה' ל'מדינת היהודים' – הגדולה שבין השתיים – מול חופי הארץ. התוכנית ננטשה בשל הצפיפות הרבה ב'מדינת היהודים' ונתיבי שתי האניות פוצלו. 'גאולה' המשיכה לכיוון חיפה ו'מדינת היהודים' לכיוון ת"א.

ב-2 באוקטובר השתלטו הבריטים על 'גאולה' וגררו לחיפה. במקביל השתלטו הבריטים על 'מדינת היהודים' ואף היא נגררה לחיפה. רוב המעפילים גורשו לקפריסין וכמה עשרות לעתלית.

לפרטים נוספים על ההפלגה המשותפת של האניות ראה גם את תאור ההפלגה של 'מדינת היהודים'.

מפרט טכני

שמות קודמים	Paducah
שם צופן	המלח
שנת בניה	1907 בקירוב
סוג כלי השייט	ספינת משמר חופים, אורך 55.32 מ', רוחב 10.32 מ', עומק 4.15 מ'
תפוסה	600 טון
הנעה	שני מנועי קיטור ושני מדחפים
מהירות	8 – 9 קשרים

רכש והכנה

הרוכש	חברה בשם ווסטון בארה"ב (לפי הספר "הצי הסודי של היהודים")
מקום הרכישה	ארצות-הברית
נתיב שייט לנמל ההכנה	מארצות הברית לנמל ביון (Bayonne) בחוף המערבי של צרפת, לשם הגיעה מצוידת במזון ועצים. (במסמך בריטי נכתב כי בביון הצטיידה הספינה בחוטי תיל. בעדות מרדכי לימון מופרכת טענה זו).
גילוי בריטי בשלב זה	ככל הנראה זוהתה ע"י הבריטים בנמל ביון בעת ההכנה. במחצית אוגוסט 1947 נתקבלה התראה בנציגויות הבריטיות ברומניה ובבולגריה על ספינה חשודה העומדת להעמיס מעפילים.
צוות ההכנה	מתנדבים יהודים מארצות הברית.
ארגון הספינה להעפלה	הכנת הספינה : ההכנה החלה עוד בארצות הברית, ובה בנו את הקונסטרוקציה על הסיפון, אך בצורה לא מוצלחת. בנמל ביון במפרץ בסקיה נעשו שאר ההכנות, במקביל להכנות של 'מדינת היהודים'. הספינה הייתה מצוידת בשתי סירות הצלה, 16 רפסודות, סליק למכשירים שהוכן מימין לתא השרשרת, וסליק לאנשים שהוכן בתוך טנק בחרטום. האחראי להכנות- גדעון (גדע) שוחט. הספינה הייתה אמורה לצאת יחד עם הספינה 'מדינת היהודים' אך לבסוף יצאה לבדה תוך כוונה לבצע בים העברת מעפילים מהספינה ל'מדינת היהודים'.

צוות ומלווים

מפקד הספינה	מרדכי (מוקה) לימון- פלי"ם
מלווים נוספים	חיים רימון- וינשלבויים (סולל)
גדעונים	מנחם קלר ובנימין קלברש.
מכשיר קשר	מכשיר גלים קצרים תוצרת ארצות הברית, שעוצמתו 135 w
רב חובל	אמריקני, רודולף פצ'רט – נכלל ברשימת חברי הפלי"ם.
צוות	צוות מקצועי זר שכלל מתנדבים יהודים אמריקנים וכן שני ספרדים.

העלאת מעפילים

נמל / אזור ההעלאה	בורגס (Burgas) בולגריה
יחס השלטונות	השלטונות הבולגרים שיתפו פעולה, הם הגיעו להסכם עם רומניה שקיבלה את ברכתה של ברית המועצות. דו"ח בריטי מ- 12 בנובמבר 1947 מגלה, כי העובדה שברית המועצות נתנה חסות למבצע, גרמה לכך שהעברת העולים תהיה מאורגנת, והם הוסעו מתחנת הרכבת של בוקרשט לנמל בורגס . ממסקנות הדו"ח עולה שה- נ.ק.וו.ד פיקח על המבצע, ומכאן שברית המועצות תומכת ומארגנת את העלייה כדי להביא במבוכה את ממשלת בריטניה. הספינה הפליגה מהנמל בפיקוח הרוסים ובידיעתם.
מספר מעפילים	1,388
מוצא ושיוך תנועתי	יהודים מרומניה מהתנועות והמפלגות : דרוו, בורוכוב, משמר, העובד, הפועל הציוני, מזרחי, בני עקיבא, אגודה. כ- 200 מבוגרים, תינוקות, נשים חלקן הרות, כ- 200 ילדים וצעירים בגיל ממוצע- 30.
מחנה המעפילים	לא היה מחנה סמוך. העולים הוסעו ישירות.
דרך הגעה לאזור ההעלאה	ברכבות מבוקרשט.
ארגון הספינה	הספינה הייתה מסודרת ונקייה, והיה בה מלאי גדול של ציוד רפואי ומזון.

ההפלגה

תאריך ושעה	26 בספטמבר 1947 בשעה 5:00
נתיב ההפלגה	מבורגס יצאה הספינה לכיוון מיצרי הבוספורוס, לשם הגיעה ב- 27 לחודש בערב. משם לכיוון מיצרי הדרדנלים, שאליהם הגיעה ב- 28 בספטמבר. אחר הצהרים של אותו היום הגיע מברק שיש לשנות את שם הספינה ל'גאולה'. משם המשיכה דרך הים האגאי. במייצר רודוס – קרפתוס (Karpathos) נפרדו שתי הספינות. 'גאולה' המשיכה לכיוון חיפה, 'מדינת היהודים' לכיוון תל-אביב.
אירועים בדרך	ההפלגה נמשכה שבעה ימים ללא אירועים מיוחדים .

עימות עם הבריטים

<p>מחוץ למצרי הדרדנלים המתינה משחתת בריטית שאליה הצטרפו משחתות נוספות. מה- 29 בספטמבר נלוו שלוש משחתות לספינה R-90, R-91, L-75 וב- 30 בספטמבר הצטרפה R-53.</p> <p>הבריטים עקבו בדקדקנות אחר כל מהלך העלייה החל מתחנת הרכבת בבוקרשט, וידעו על הפעילות השוטפת בספינה במשך ימי ההפלגה. הם מציינים בדו"ח כי הושמעו נאומי תעמולה ברמקולים, חולק חומר תעמולה, וכי העולים היו ממעמד בינוני ולבושים היטב. גילם בממוצע היה 30, נשים רבות הרות, ומעט ילדים.</p>	<p>גילוי וליווי בריטי</p>
<p>המוסד לעלייה הורה להעביר את מעפילי גאולה לספינה מדינת היהודים בלב ים, אולם התוכנית לא יצאה לפועל בגלל הצפיפות הרבה על הספינה השנייה.</p> <p>הוראות נוספות היו להתנגד לכיבוש הספינה ולהפנייתה מחופי הארץ, אך להפסיק את ההתנגדות אם תהיה סכנה לחיי אדם. יש להימנע משימוש בנשק חם ויש להסתירו מעיני הבריטים. יש להתנגד בצורה פסיבית רק בנמל חיפה בעת ההעברה לספינת הגירוש.</p>	<p>הכנות לעימות והוראות</p>
<p>לקראת הכניסה לנמל חיפה הגיעו חמש משחתות בריטיות, ואחת מהן נגחה בספינה. הבריטים השתלטו עליה ללא התנגדות, ניתנה הוראה להניח לחיילים לעלות אך לנסות להתחמק דרומה, או לחיפה. ב- 2 באוקטובר נגררה הספינה לנמל חיפה בליווי 7 משחתות.</p>	<p>העימות ותוצאותיו</p>
<p>מעפילי הספינה שידרו לאו"ם וליישוב היהודי על נסיבות תפיסתם.</p>	<p>תקשורת לארץ בעימות</p>

חילוץ מלוויים ומתנדבים

<p>חלק התחמק בנמל חיפה, וחלק הוגלה לקפריסין עם המעפילים.</p>	<p>החילוץ</p>
--	---------------

תוצאות

<p>לאן הגיעו המעפילים</p>	<p>1,347 מעפילים גורשו לקפריסין על ספינה בריטית, 41 הועברו לעתלית.</p>
---------------------------	--

שונות

האניה נבנתה במקור לשימוש במשמר החופים של ארה"ב.

מפקד האונייה מוקה לימון היה לימים מפקד חיל הים ומאוחר יותר מתכנן מילוט הסטי"לים משרבורג. הוא חילץ את עצמו בדרך מקורית ע"י קפיצה למים מאנית הגירוש ושחיה בת כמה שעות עד לאזור הקריות.

לאחר סיום המנדט שופצה האוניה והונף עליה בטקס ממלכתי דגל ישראל. 'גאולה' צורפה לצי הסוחר הישראלי והמשיכה להביא עולים לארץ ישראל.